

فضاهای شهری - مکان‌های گردشگری: قلمروهای گردشگری شهری

تدوین:

بروس هایلر، تونی گریفین، دبورا ادورادز

مترجمان:

مژگان ثابت تیموری، حسین مبینی،
علی علیزاده زوارم، مصطفی محمدی عبده‌وند

ویراستار:

رضا رضوانی پرکند

سرشناسه:	هایلر، بروس Hayllar, Bruce
عنوان و نام پدیدآور:	فضاهای شهری - مکان‌های گردشگری: قلمروهای گردشگری شهری / تدوین: بروس هایلر، تونی گریفین، دבורا ادواراز؛ مترجمان: مژگان ثابت تیموری... [و دیگران]؛ ویراستار رضا رضوانی پر کند. مشهد: جهاد دانشگاهی، واحد مشهد، انتشارات، ۱۴۰۰.
مشخصات نشر:	۳۲۰ص.
مشخصات ظاهری:	۹۷۸-۹۶۴-۳۲۴-۴۵۰-۷
شابک:	
وضعیت فهرست‌نویسی: فیبا	
یادداشت:	مترجمان: مژگان ثابت تیموری، حسین مبینی، علی عزیززاده زوارم، مصطفی محمدی عبده‌وند.
یادداشت:	عنوان اصلی: City spaces - tourist places : urban tourism precincts, c2008.
عنوان دیگر:	قلمروهای گردشگری شهری.
موضوع:	گردشگری و شهرسازی
موضوع:	Tourism and city planning
شناسه افزوده:	گریفین، تونی، ۱۹۵۴-م.
شناسه افزوده:	Griffin, Tony, 1954
شناسه افزوده:	ادواردز، دבורا
شناسه افزوده:	Edwards, Deborah
شناسه افزوده:	ثابت تیموری، مژگان، ۱۳۵۲- مترجم
شناسه افزوده:	رضوانی پر کند، رضا، ویراستار
شناسه افزوده:	جهاد دانشگاهی. واحد مشهد. انتشارات
رده‌بندی کنگره:	HT۱۷۰
رده‌بندی دیویی:	۳۰۷/۳۴۱۶
شماره کتابشناسی ملی:	۷۵۹۸۲۳۲
وضعیت رکورد:	فیبا

فضاهای شهری - مکان‌های گردشگری: قلمروهای گردشگری شهری

تدوین: بروس هایلر، تونی گریفین، دבורا ادواراز
 مترجمان: مژگان ثابت تیموری، حسین مبینی، علی عزیززاده زوارم، مصطفی محمدی عبده‌وند
 ویراستار: رضا رضوانی پر کند

ناشر: انتشارات جهاد دانشگاهی مشهد

آماده‌سازی، ویراستاری و صفحه‌آرایی: واحد فنی دفتر نشر

چاپ اول: بهار ۱۴۰۰ / ۱۰۰ نسخه / شماره نشر ۵۷۲

ISBN: 978-964-324-450-7

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۳۲۴-۴۵۰-۷

کلیه حقوق نشر برای ناشر محفوظ است

قیمت: ۹۵۰,۰۰۰ ریال

به نام خداوند جان و خرد

کتاب بزرگترین دستاورد فرهنگی بشر است. دانش بشری و امدار هزاران هزار کتابی است که در طول تاریخ با رنج و تلاش فراوان گرد آمده‌اند. کتاب تداوم معرفت علمی انسان است که سرانجام به گسترش مرزهای دانش و بروز دگرگونی‌های تمدنی می‌انجامد.

جهاد دانشگاهی مشهد بر این باور است که نخستین گام در راه بهبود ساختارهای اقتصادی-اجتماعی و توسعه کشور، دستیابی به تازه‌های دانش و نشر یافته‌های پژوهشگران است. کتاب حاضر پانصد و هفتاد و دومین اثری است که با همین رویکرد منتشر می‌شود.

رهنمودهای خوانندگان فرهیخته می‌تواند ما را در ارتقای سطح کیفی و کمی این آثار یاری نماید.

انتشارات جهاد دانشگاهی مشهد

فهرست مطالب

۱۲	پیشگفتار مترجم .....
۱۳	دیباچه .....
۱۴	مشارکت کنندگان در تدوین کتاب .....
	بخش اول: مبانی نظری
۲۱	۱. قلمروهای گردشگری شهری: تعامل با زمینه .....
۲۱	مقدمه .....
۲۳	قلمروی گردشگری شهری .....
۲۵	قلمرو در بستر گردشگری شهری .....
۲۶	قلمروهای مطالعه .....
۲۸	فضاهای شهری و مکان‌های گردشگری .....
۳۰	نگاهی به آینده: سازماندهی زمینه‌ها و ساختارها .....
۳۱	منابع .....
۳۴	۲. تکامل قلمروهای گردشگری .....
۳۴	مقدمه .....
۳۵	مفهوم توسعه: اقتصاد سیاسی قلمروهای گردشگری .....
۳۸	صنعت گردشگری: توسعه اقتصادی و توسعه فرهنگی .....
۳۸	آلبرت داک، عامل بازآفرینی شهری لیورپول .....
۴۱	نیوی‌پیر: برنامه‌ریزی برای توسعه یک محیط گردشگری .....
۴۴	محلّه خدایان: بازنمایی و هویت در پلاکای آتن .....
۴۷	نتیجه‌گیری .....
۴۸	پرسش‌های بحث و تمرین‌ها .....
۴۸	منابع .....
۵۱	۳. مکان‌ها و مردم: گونه‌شناسی قلمرو .....
۵۱	مقدمه .....

۵۲	گونه‌شناسی توصیفی قلمروها .....
۵۵	دیدگاه کارکردی .....
۵۵	تجارب گردشگر در مورد کارکرد قلمرو چه چیزی به ما می‌گوید؟ .....
۶۰	کارکردهای اصلی قلمروها .....
۶۳	گونه‌شناسی کارکردی قلمروها .....
۶۴	گونه‌شناسی بازدیدکنندگان قلمروی شهری .....
۶۶	نتیجه‌گیری .....
۶۷	پرسش‌های بحث و تمرین‌ها .....
۶۷	منابع .....
۶۹	۴. قلمروهای نظریه‌پردازی: رویکردهای میان‌رشته‌ای .....
۶۹	مقدمه .....
۷۰	رویکردهای میان‌رشته‌ای .....
۷۰	رویکردهای جغرافیایی .....
۷۲	رویکردهای سیاسی اقتصادی شهری .....
۷۴	رویکردهای اجتماعی فرهنگی .....
۷۶	رویکردهای روانشناسی / رفتاری .....
۷۸	خلاصه رویکردهای تخصصی .....
۷۸	رویکرد پسااختارگرایی .....
۸۰	جنسیت: فضاها و مکان‌های گردشگری .....
۸۳	نتیجه‌گیری .....
۸۴	پرسش‌های بحث و تمرین‌ها .....
۸۴	منابع .....

بخش دوم: مضامین و موضوعات کلیدی

۹۳	۵. قلمروهای گردشگری شهری: مروری بر مسائل و موضوعات کلیدی .....
۹۳	مقدمه .....
۹۵	چارچوب مفهومی .....
۹۵	زمینه مقصد شهری .....
۹۵	ساختار و شکل قلمروها .....
۹۷	تجربه و رفتار در قلمروهای شهری .....
۹۷	روابط درون شهر .....
۹۹	اثرات .....
۱۰۰	حکمرانی، خط‌مشی و سیاست‌ها .....
۱۰۱	بهترین اقدام .....

۱۰۱	..... خلاصه
۱۰۱	..... منابع
۱۰۲	..... ۶. قلمروهای گردشگری واقع در یک شهر: روابط درون شهری
۱۰۲	..... مقدمه
۱۰۳	..... مشخصه‌های یک قلمروی گردشگری شهری
۱۰۵	..... فرآیند تکامل
۱۰۸	..... موقعیت و توزیع
۱۱۰	..... جریانات داخلی و تعاملات
۱۱۱	..... ارتباطات بیرونی
۱۱۳	..... تأثیرات
۱۱۳	..... تغییرات
۱۱۴	..... چشم‌اندازها
۱۱۵	..... خلاصه
۱۱۷	..... پرسش‌های بحث و تمرین‌ها
۱۱۷	..... منابع
۱۱۹	..... ۷. ساختار و اشکال قلمروهای گردشگری شهری: بسترسازی در راستای عملکردهای گردشگری
۱۱۹	..... مقدمه
۱۲۰	..... تعریف قلمروهای گردشگری: ویژگی‌های فضایی
۱۲۴	..... خصوصیات قلمروهای گردشگری
۱۲۹	..... یکپارچگی فرم و کاربری قلمروهای گردشگری: شهر به‌عنوان صحنه نمایش
۱۳۴	..... نتیجه‌گیری
۱۳۵	..... پرسش‌های بحث و تمرین‌ها
۱۳۵	..... منابع
۱۳۸	..... ۸. مشارکت قلمروهای شهری در اقتصاد شهری
۱۳۸	..... مقدمه و مفهوم
۱۴۱	..... ایجاد یا توسعه (مجدد) قلمروها
۱۴۳	..... چرخه‌های اقتصادی کوتاه‌مدت/ میان‌مدت
۱۴۳	..... بازدید گردشگر/ مخارج و اشتغال
۱۴۹	..... هزینه‌ها و مسائل اقتصادی
۱۵۰	..... چرخه‌های اقتصادی بلند مدت
۱۵۰	..... قلمروهای گردشگری به‌عنوان ابزارهای بازآفرینی اقتصادی
۱۵۵	..... هزینه‌های اقتصادی و مسائل مرتبط با آن
۱۵۸	..... نتیجه‌گیری

۱۵۹	پرسش‌های بحث و تمرین‌ها
۱۵۹	منابع
۱۶۳	۹. تجربه گردشگرها از قلمرو
۱۶۳	مقدمه
۱۶۳	مطالعاتی درباره قلمروهای گردشگری شهری
۱۶۵	چشم‌انداز قلمروهای گردشگری شهری
۱۶۶	خوانش شهری
۱۶۷	نمایش شهری
۱۶۹	تجربه قلمروی گردشگری شهری
۱۷۰	شخصی‌سازی تجربه شهری
۱۷۱	مفهوم‌سازی تجربه شهری
۱۷۲	اجتماعی کردن تجربه قلمرو
۱۷۳	عملکرد تجربه شهری
۱۷۴	خلاصه
۱۷۵	پرسش‌های بحث و تمرین‌ها
۱۷۵	منابع
۱۷۹	۱۰. تضادها و سیاست‌ها در توسعه
۱۷۹	مقدمه
۱۸۰	سیاست‌های توسعه
۱۸۱	سازوکارهای حمایت و اجرای توسعه
۱۸۴	نقش تجارت
۱۸۵	عقاید عمومی
۱۸۹	نظرات تخصصی
۱۹۰	اختلافات درون دولت
۱۹۰	بازیگران کلیدی
۱۹۲	قلمروهای گردشگری، نمونه‌هایی ویژه از توسعه کلان
۱۹۲	خلاصه
۱۹۳	پرسش‌های بحث و تمرین‌ها
۱۹۳	منابع
۱۹۵	۱۱. روابط بازدیدکننده-میزبان: همزیستی بین جوامع میزبان و بازدیدکنندگان
۱۹۵	مقدمه
۱۹۶	گردشگران و شهر
۱۹۸	اصالت‌بخشی و شهر

۱۹۹	..... مصرف‌گرایی
۲۰۰	..... بومی‌سازی محله‌ها: آرمان‌های تغییر مکان
۲۰۰	..... جهان‌شهر گرایی، همزیستی و تنش‌ها در محله‌های اصالت‌بخشی شده
۲۰۱	..... تقاضای بازدیدکنندگان و شهر
۲۰۷	..... نتیجه‌گیری
۲۰۹	..... پرسش‌های بحث و تمرین‌ها
۲۰۹	..... منابع

بخش سوم: قلمروها در عمل

۲۱۵	..... ۱۲. برنامه‌ریزی و طراحی، مدیریت و بازاریابی قلمرو: مرور کلی
۲۱۵	..... مقدمه
۲۱۶	..... گستره حکمرانی قلمرو
۲۱۷	..... برنامه‌ریزی و طراحی قلمرو
۲۱۸	..... مدیریت قلمرو
۲۲۰	..... بازاریابی قلمرو
۲۲۱	..... چالش‌ها و مسائل کلیدی
۲۲۲	..... شناخت ابعادی گسترده‌تر
۲۲۲	..... مردم محلی هم‌اهمیت با گردشگرها
۲۲۳	..... شناخت اهمیت تجربه گردشگر
۲۲۳	..... برخورداری از رویکرد بلندمدت
۲۲۴	..... مزیت‌های تنوع
۲۲۴	..... مطالعات موردی
۲۲۶	..... منابع
۲۲۷	..... ۱۳. گرُت‌مارکت گرونینگن: تجدیدقوای قلمروی عمومی
۲۲۷	..... مقدمه
۲۲۸	..... زمینه‌ها
۲۲۸	..... زمینه ملی و بین‌المللی
۲۲۸	..... زمینه محلی
۲۳۰	..... گرُت‌مارکت در زمینه شهر
۲۳۲	..... بحث‌ها و تصمیم‌ها
۲۳۲	..... نقش برنامه‌های محلی
۲۳۳	..... ورود ایتالیایی‌ها
۲۳۵	..... تعارض و تصمیم درمورد دو بخش شمال و شرق گرُت‌مارکت
۲۳۶	..... درس‌ها و هشدارها

۲۳۷	پرسش‌های بحث و تمرین‌ها
۲۳۸	منابع
۲۳۹	۱۴. دارلینگ‌هاربر: نگاه به گذشته و حرکت به سوی آینده
۲۳۹	مقدمه
۲۴۰	تاریخچه مختصری از قلمرو
۲۴۴	ساختار مدیریت
۲۴۴	مسائل و مشکلات در برنامه‌ریزی و طراحی
۲۴۴	تنش‌های سیاسی
۲۴۷	تنش‌های طراحی
۲۴۸	راهبردهای مقابله با مسائل
۲۴۸	راهکارهای برنامه‌ریزی و طراحی
۲۴۸	اقدامات مدیریتی
۲۵۰	عناصر اصلی برای موفقیت: رضایت بازدیدکنندگان
۲۵۳	درس‌هایی برای عمل در توسعه قلمرو
۲۵۳	نتیجه‌گیری
۲۵۴	پرسش‌های بحث و تمرین‌ها
۲۵۴	منابع
۲۵۶	۱۵. قلمروی سوئ‌بانک لندن: از اراضی بایر پسا صنعتی تا قلمروی مدیریت شده
۲۵۶	مقدمه
۲۵۷	قلمرو و مسائل کلیدی مدیریت
۲۵۸	تاریخچه توسعه این قلمرو
۲۶۱	ساختارها و شبکه‌های مدیریت توسعه
۲۶۵	مدیریت شبکه
۲۶۷	مناطق توسعه کسب و کار
۲۶۸	تجربه‌ای خوب در مدیریت قلمروی محلی
۲۷۲	نتیجه‌گیری
۲۷۳	پرسش‌های بحث و تمرین‌ها
۲۷۳	منابع
۲۷۴	۱۶. مرکز شهر شفیلد: قلب قلمروی شهری
۲۷۴	مقدمه
۲۷۵	تغییر نقش مرکز شهر شفیلد
۲۷۸	مدیریت قلب شهر
۲۸۰	مسائل و مشکلات کلیدی

۲۸۱	..... راهبردهای رویارویی با مسائل و مشکلات
۲۸۳	..... قلب شهر: دستورالعملی برای موفقیت؟
۲۸۳	..... کاربری عمومی
۲۸۴	..... آیا قلب شهر با اصول طرح جامع انطباق دارد؟
۲۸۸	..... درس‌هایی برای تمرین
۲۸۹	..... پرسش‌های بحث و تمرین‌ها
۲۸۹	..... منابع
۲۹۱	..... ۱۷. بهره‌برداری از مزایای فهرست میراث جهانی: اُورا، پرتغال و هوی‌آن، ویتنام
۲۹۱	..... چکیده
۲۹۲	..... مقدمه
۲۹۳	..... دو شهر تاریخی متمایز
۲۹۳	..... اُورا، پرتغال
۲۹۴	..... هوی‌آن، ویتنام
۳۰۲	..... درس‌هایی برای تمرین بازاریابی قلمرو
۳۰۲	..... نتیجه‌گیری
۳۰۳	..... پرسش‌های بحث و تمرین‌ها
۳۰۳	..... منابع

بخش چهارم: درس‌های نظری و عملی

۳۰۷	..... ۱۸. فضاهای شهری - مکان‌های گردشگری: مروری دوباره
۳۰۷	..... مقدمه
۳۰۷	..... گردشگرها و جامعه محلی
۳۰۹	..... طراحی و تجربه قلمرو
۳۱۱	..... توسعه و مدیریت قلمروهای شهری
۳۱۳	..... هزینه‌ها و مزیت‌های توسعه قلمرو
۳۱۳	..... هزینه‌ها و مزیت‌های کالبدی و زیبایی‌شناختی
۳۱۴	..... هزینه‌ها و مزیت‌های اقتصادی
۳۱۵	..... هزینه‌ها و مزیت‌های اجتماعی
۳۱۷	..... نگاه به آینده
۳۱۸	..... منابع

پیشگفتار مترجمین

این کتاب به منظور آشنایی دانشجویان، کارشناسان و مدیران برنامه‌ریزی و مدیریت شهری با مفاهیم کالبدی و فیزیکی فضای شهری و بهره‌برداری آنان در برنامه‌ریزی مکان‌های شهری و تغییر کاربری‌های موضوع گردشگری تدوین شده است. این کتاب با کمک ۲۰ نفر از اساتید متخصص حوزه معماری، شهرسازی، برنامه‌ریزی، مدیریت، اقتصاد، جامعه‌شناسی و گردشگری و با اقتباس از بیش از ۵۰۰ منبع معتبر تخصصی درباره مکان‌های گردشگری، تجربیات مدیریت شهری در ساماندهی مکان‌های شهری و تبدیل آن به فضاهای گردشگری با ادبیاتی تخصصی گردآوری شده است. ترجمه این کتاب به دلیل استفاده از کلیدواژگان بومی و دارای معانی مشابه توسط نویسندگانی از ملیت‌های مختلف، پیچیدگی‌های خاص خود را داشت که با توجه به بیان عامیانه و در عین حال آکادمیک، در برخی فصل‌های این کتاب، دامنه وسیعی از اصطلاحات جدید و متنوع از یک مفهوم را در اختیار خوانندگان این کتاب قرار داده است. رویکرد تجربه‌گرای این کتاب نسبت به ساختارهای حکومتی کلان و محلی به منظور ساماندهی مکان‌های شهری در جهت بهره‌برداری در صنعت گردشگری و تأکید آن بر افزایش رضایت‌مندی جامعه میزبان و بازدیدکننده، تأثیر بسیار مثبتی بر حفظ، ساماندهی فضا و فعال کردن قلمروهای متروکه و فاقد کاربری ارزشمند، دارد. یادآور می‌شوم که به منظور آشنایی بیشتر با نام‌های اصیل و اصلی مکان‌های مورد بحث، نام این مکان‌ها در متن فارسی نویسنده شده است.

این کتاب با ارائه نمونه‌های مورد مطالعه از نقاط مختلف جهان و به‌ویژه شهرهای با سابقه تاریخی به‌عنوان مقصد گردشگری، راه‌گشای متخصصان برنامه‌ریزی شهری و گردشگری خواهد بود. در فصل هجدهم به‌عنوان فصل پایانی، جمع‌بندی و مروری کلی از فصل‌های پیشین ارائه شده و دیدگاه نویسندگان این کتاب تبیین شده است. لازم به ذکر است که این کتاب تاکنون در ۱۵۵ منبع علمی معتبر دیگر نمایه شده است.

دیباچه

این کتاب حاصل بحث و گفتگوی بین ما سه نویسنده است که تدوین مستندات رسمی درخصوص تحقیقات مرتبط با قلمروها را ضروری می‌دانستیم. این موضوع در آن زمان ایده خوبی به نظر می‌رسید. با این حال، به این جمع‌بندی رسیدیم که به جای تلاش برای تولید اطلاعات مورد نیاز برای تدوین این کتاب، از مستندات خود و مطالب ارزشمند سایر نویسندگان و محققان معاصر و پیش از ما که کاملاً بر این حوزه تسلط داشتند، استفاده نماییم. ما همچنین از نیاز به تولید محتوای «پژوهش محور» مطلع بودیم. هر یک از نویسندگان مشارکت‌کننده در تدوین این کتاب تلاش کرده‌اند تا به هدف سردبیران احترام بگذارند و در همین جا از تعهد و وقت‌شناسی آنان، قدردانی می‌کنیم. همچنین، به عنوان سردبیران این کتاب، برای تضمین کیفیت کلی نسخه‌های تدوین‌شده، علاوه بر فرآیندهای معمول هیأت تحریریه، تمامی بخش‌های کتاب را با حفظ محرمانگی اسامی برای ارزیابی به داوران خارجی، ارائه کردیم. در نهایت، برای اطمینان از اینکه کتاب از انسجام مطلوب مورد نظرمان برخوردار باشد و جریانی منطقی در توسعه ایده‌ها ارائه کند، این مجموعه‌ها به طور ویژه و با سختگیری و دقت بسیار، طی چندین مرحله ویرایش شدند.

بروس هایلر - تونی گریفین - دבורا ادواردز

سیدنی ۲۰۰۸